

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально-науковий інститут мистецтв**

Кафедра дизайну і теорії мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історіографія мистецтва

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма Дизайн

Спеціалізація Дизайн середовища

Спеціальність 022 Дизайн

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від “16” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історіографія мистецтва
Викладач (і)	Чмелик Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	0501911698
E-mail викладача	iryna.chmelyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу

2. Анотація до навчальної дисципліни

«Історіографія мистецтва» як навчальна дисципліна покликана розширити науково-дослідний апарат студента, дати йому необхідну теоретичну базу для написання підсумкової теоретичної роботи (магістерської), а також розкрити професійні компетентності як фахівця у галузі дизайну. Є однією із базових теоретичних дисциплін нормативної частини освітньої програми на здобуття ОР «Магістр»

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “ історіографія мистецтва” є дати студентам основні знання з теорії та історії мистецтва, розвинути в студентів знання і вміння визначати основні етапи зародження, становлення і розвитку історії мистецтва як науки. Основними завданнями вивчення дисципліни “ історіографія мистецтва” є: а) з’ясувати причини виникнення „некласичних” принципів естетики і нової теорії творчості, визначити провідні напрями новаторства в архітектурі, декоративному та образотворчому мистецтві, окреслити стилістичні течії авангарду, модернізму і постмодернізму, знати представників та їх твори, а також теоретиків цих напрямків; б) оцінити внесок послідовників і конкурентів Вазарі, навчити студентів розв’язувати типові задачі, які стосуються діяльності та теоретичної спадщини вчених XVI-XVIII століть, реабілітації „примітивів” і переоцінки готики, ознайомити студентів з початками дослідження візантійського мистецтва, декоративного мистецтва, теоретичних принципів детермінізму, іконології, іконографії, психологізму, структуралізму, семіотики, марксистських доктрини у мистецтві тощо. Важливим аспектом вивчення дисципліни є також засвоєння теоретичної спадщини українських мистецтвознавців з метою якісного написання підсумкової дослідницької роботи.

У процесі навчання студенти повинні знати основні етапи зародження, становлення і розвитку історії мистецтва як науки; мати уявлення про теоретичні принципи детермінізму, іконології, іконографії, психологізму, структуралізму і семіотики в пластичному мистецтві; основні мистецькі теорії, концепції та їхній методологічний потенціал для вирішення

проблемних питань дослідження явищ художньої культури;
основні характеристики праць з історії, теорії та філософії європейського та світового мистецтва, представників різних періодів та сутність їх вчення;
історіографію українського образотворчого і декоративного мистецтва; внесок українських мистецтвознавців у вивчення національної та світової культури;
теорію джерела, його природу та інформативні можливості; класифікацію джерел;
характеристики окремих типів і видів джерел;
категоріально-понятійний апарат;
Важливими є вміння застосовувати знання про сутність мистецьких теорій для аналізу проблем в тій чи іншій галузі образотворчого, декоративного мистецтва і дизайну;
застосовувати концептуально-методологічні принципи для пізнання явищ в тій чи іншій сфері мистецтвознавчої науки;
застосовувати знання з історіографії мистецтва для пошуку методів і методології розв'язання конкретно-наукових проблем;
застосувати набуті теоретичні знання на практиці : аналізувати сутність художніх явищ;
виконувати історіографічний аналіз наукових праць.
вести самостійно пошук джерел;
здійснювати самостійно аналітичну та синтетичну критику джерел;
застосовувати інформацію джерел і загальноприйняті критерії оцінки для ідентифікації культурно-мистецьких подій та явищ;
застосовувати набуті знання при написанні дисертації, проведенні наукових досліджень, педагогічній і громадській діяльності;
грамотно використовувати понятійний апарат, термінологію, професійну лексику.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі дизайну або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності

- 1.Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою.
2. навички роботи з комп'ютером.
- 3.Вміння вести пошук, добір та опрацювання наукової інформації джерел і літератури;
- 4.Вміння робити узагальнення і висновки.
6. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.
7. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- 1.Володіння базовими уявленнями про основи філософії, психології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання історії мистецтва; основи джерелознавства, основи критичної думки про мистецтво, його явища та події.
2. Здатність здійснювати аналіз і оцінку об'єктів дизайну з урахуванням функціональних, технічних, технологічних, екологічних та естетичних вимог (за спеціалізацією).
3. Здатність проведення проектного аналізу усіх впливових чинників і складових

проектування та формування авторської концепції проекту.

4. Здатність розуміти і використовувати причинно-наслідкові зв'язки у розвитку дизайну та сучасних видів мистецтв.

6. Володіння теоретичними і методичними засадами навчання та інтегрованими підходами до фахової підготовки дизайнерів; планування власної науково-педагогічної діяльності.

7. Здатність застосовувати засоби, а також методики використання апаратних і програмних засобів комп'ютерних технологій.

8. Вміння переконливо демонструвати споживачу привабливу культурну цінність та економічну вартість створеного креативного продукту.

9. Здатність застосовувати методологію наукових досліджень на теоретичному і практичному рівнях.

10. Здатність виявляти актуальні соціо-культурні та художні проблеми.

11. Здатність здійснювати теоретичний аналіз проблеми.

12. Здатність пропонувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу.

13. Вільне володіння професійною лексикою.

Результати навчання :

Представляти результати наукової діяльності у професійному середовищі, критично осмислювати теорії, принципи і методи та поняття історії і теорії мистецтва і дизайну, історичні аспекти мистецтвознавчих теорій, методологій та наукових концепцій, визначати естетичні проблеми дизайнерських шкіл та напрямків з урахуванням генезису сучасного художнього процесу і мистецтві та дизайні, мати синтетичне уявлення щодо історії формування сучасної візуальної культури, володіти методом історіографічного, мистецтвознавчого аналізу, застосовувати методологію наукових досліджень у процесі теоретичної і практичної діяльності, узагальнювати результати дослідження та впроваджувати їх у дизайнерську практику

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	32
семінарські заняття / практичні / лабораторні	28
самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1-2	022 Дизайн	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Витоки історії мистецтва Джорджо Вазарі і його попередники	2	4	8
Тема 2. Послідовники і конкуренти Вазарі кін. XVI – XVII ст.	4	2	6
Тема 3. Теоретичні досягнення вчених XVII—першої пол. XVIII століття	2	2	8
Тема 4. Наукова спадщина графа де Кейлюса і Вінкельмана.	2	2	8
Тема 5. Переоцінка готики і „примітивів”. Заснування мистецької критики.	2	2	8
Тема 6. Принципи детермінізму. Вчені віденської школи	4	2	8
2 семестр			
Тема 7. Початок дослідження візантійського мистецтва	2	2	8
Тема 8. Психологічні теорії мистецтва Марксистські доктрини в історії мистецтва Сучасні теоретичні концепції.	4	2	12
Тема 9. Праці українських етнографів та філологів про народну творчість. Дослідження орнаментів, іконопису	2	2	10
Тема 10. Перші українські мистецтвознавці.	2	2	14
Тема 11. Формування центрів мистецтвознавчої науки в Україні. Київ Львів Харків	4	4	16
Тема 12. Дослідники пластичного мистецтва в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника	2	2	14
ЗАГ.:	32	28	120

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Вид контролю – залік, екзамен. Максимальна кількість балів – 100. Семинарські заняття – 25 балів, Контрольна робота – 15 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 10 балів. Індивідуальне науково-дослідницьке завдання – 30 балів Тестування – 20 балів</p> <p>Екзамен – 50 балів.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Чіткість, конкретність відповідей на поставлені завдання, системність, вміння аналізувати та узагальнювати факти, правильне використання джерельної бази <i>Написання есе – 10б. (2-3 тиждень)</i> <i>Аналіз джерельної бази -5 б., (прот.семестру)</i> <i>Написання наукової публікації (тез, виступу на конференції) - 10б. (10-12 тиждень)</i> <i>Складання історіографічної таблиці – 10б.</i> <i>Порівняльна характеристика мистецтвознавчих шкіл – 15б. для заочної форми – за 10 днів до початку сесії, та подати в електронному варіанті</i></p>
Семинарські заняття	<p>Вміння підготувати доповідь та проект (презентацію) за вказаною темою, висловити чітко і зрозуміло фактичний матеріал, вміння робити аналітичні висновки, аргументовано відповідати на поставлені запитання. Чіткість і цілісність як у формулюванні думок так і відповідність ілюстративного ряду.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Наявність теоретичних робіт, наукових розвідок (тез), доповідей на семінарських заняттях, та виконання тестових семестрових завдань обов'язки не менше 50 відсотків</p>
Підсумковий контроль	<p><i>Екзамен.</i> <i>Комбінована задача. Тестові теоретичні завдання та виконання практичної теоретичної роботи, які відповідно оцінюються: (тести) – 20 б., практичне завдання – 30 балів.</i></p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.

2. *Академічна доброчесність.* Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

3. *Відвідування занять*. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника».

4. *Неформальна освіта*. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»
<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Авраменко О. Терези долі Віктора Зарецького, К, 2011. 592 с.
2. Базен Ж. История истории искусства: От Вазари до наших дней: Пер. с фр. Ц.Г.Арзаканян [Текст]/Жермен Базен.— М.: Прогресс -Культура,
3. Бірюльов Ю. Мистецтво Львівської сецесії. Львів: вид-во «Центр Європи», 2005. 184с.: і.
4. Вазарі Дж. Життєписи знаменитих живописців, скульпторів і зодчих. К,1979
5. Голубець О. Між свободою і тоталітаризмом / Мистецьке середовище Львова другої половини ХХ століття / О.Голубець. – Львів, 2001. – 176 с.: іл.
6. **Гординський С. Про мистецтво. Упоряд. Х.Береговська. Львів, Априорі, 2015. 1024 с.**
7. Грабар А. Перші кроки християнської іконографії [Текст]/ Андре Грабар// Мистецтвознавство'02: Науковий збірник.— Львів: СКІМ, 2003.— С.187-200.
8. Грабар А. Християнська іконографія перших століть нашої ери: засвоєння тогочасної образотворчості [Текст]/ Андре Грабар// Мистецтвознавство'03: Науковий збірник.— Львів СКІМ, 2004.— С.189-204.
9. Донцов Д. ЗВИХНЕНА СЛАВА (Пам'яті Марії Башкирцевої) //Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття: Антологія / Упоряд. Р.М. Яців. – Частина 1. – Львів: Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України, 2012. – С. С.59-75.
10. **Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття: Антологія / Упоряд. Р.М. Яців. – Частина 1-4. – Львів: Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України, 2012, 2016, 2022.**
11. **Ключко Д.Сховане мистецтво. Есеї, розмови, коментарі.К: ArtHuss, 2023, 288с.**
12. Корфф Г. Народне мистецтво і примітивізм. Зауваження до форми сприймання культури близько 1900 / Перекл. М.Дутка, Р.Дутка // Народознавчі Зошити. – 1996. – № 5. – С. 308-316.
13. Кравченко Я. Школа Михайла Бойчука. Тридцять сім імен / Я.Кравченко. – К.: Майстерня книги, Оранта, 2010. – 400с.: іл.
14. Крвавич Д., Овсійчук В., Черепанова С. Українське мистецтво. – В 3-х т./ Д.Крвавич, В.Овсійчук, С.Черепанова. – Львів: , 2003, 2004. – Т. 3.
15. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ ст. – *К., 2007.*

- 16. Мисюга Б.Герметичне коло Карла Звіринського: альбом-монографія. Луцьк-Львів, 2019. 280с.**
17. Митці України: Енцикл. Довід. / за ред. А.В.Кудрицького. К.: Українська енциклопедія імені М.П.Бажана., 1992. 848с.
18. Моздир М. Українська народна дерев'яна скульптура. К.: Мистецтво, 1980.
19. Овсійчук В. Олекса Новаківський / В.Овсійчук. – Львів, Інститут народознавства НАН України, 1998. – 320с.:іл.
20. Панофський Е. Іконографія та іконологія [Текст]/ Е.Панофський // Мистецтвознавство'99: Науковий збірник.— Львів: СКІМ, 1999.— С.223-254.
21. Gombrich E.H. The Sense of Order. A study in the psychology of decorative art.— London, 2002.— 324 p.
22. Riegl A. Volkskunst, Hausfleiss und Hasindustrie. — Berlin, 1894. – 62 s.
23. Словник українського сакрального мистецтва /за ред. М. Станкевича.— Львів: Інститут народознавства НАНУ, 2006.— 288 с., іл.
- 24. Словник сучасного мистецтва. Посібник. Випуск 1./ упоряд. К.Бадянова, Л.Наконечна, К.2021. 144с.**
25. Соколюк Л.Графіка Бойчукістів. – Харків-Нью-Йорк, 2002. 223с.:іл.
26. Станкевич М. Українські витинанки. К.: Мистецтво, 1995.
27. Станкевич М. Українське художнє дерево / М.Станкевич. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2002. – 480с.: іл..
28. Станкевич М. Теорія рами. Львів, СКІМ, 2015.
29. Степовик Д. Історія української ікони Х-ХХ ст. К.: Либідь, 1996. 440с.: іл.
30. Степовик Д. Іконологія та іконографія. Івано-Франківськ, 2003. 320с.: іл.
31. Степовик Д. Скарби України. К.: Наукова думка, 1990. 180с.: іл.
32. . Степовик Д. Скульптор Михайло Черешньовський. Життя і творчість / Д.Степовик. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2000. – 224с.: іл.
- 33. Українські митці у світі/матеріали до історії українського мистецтва20 століття. Автор-упорядник Г.Стельмащук, Львів, Априорі, 2013 – 520 с.**
34. Українське народне мистецтво: У 5 т. К.:Мистецтво, 1960-1974.
35. Українське мистецтвознавство:матеріали, дослідження, рецензії :зб.наук.праць, вип.9 /гол.ред.Г.Скрипник. – К., НАНУ ІМФЕ ім..М.Рильського, 2009
36. Український Авангард 1910-30-рр. Альбом./ Авт. – упоряд. Д.О.Горбачов. – К.: Мистецтво, 1996. – 400 с.:іл.
37. Федорук О. Михайло Фіголь: Альбом / Авт.-упоряд. О.К. Федорук. – К.: Мистецтво, 1989. – 32с.: іл.
38. Федорук О.К., Фіголь М.П. Радість і смуток Ярослава Пстрака / О.К.Федорук, М.П.Фіголь. – Львів: Видавництво ОО. Василян «Місіонер», 1997. – 149с.:іл.
39. Фіголь М. Ярослав Васильович Пстрак / М.Фіголь. – К.: Мистецтво, 1966. – 68с.:іл.
40. Харківська пейзажна школа останньої чверті ХІХ-початку ХХ ст.: Альбом /автори В.Немцова,С.Бінусова, О.Денисенко. К, Родовід, 2009. 272 с.
41. Шмагало Р. Словник митців-педагогів України та з України в світі. Львів: Українські технології, 2002.
42. Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: Ідеї. Явища. Персоналії / Р.Яців. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. – 352с.: іл.
- 43. Михайло Фіголь. Альбом. Упоряд. О.Фіголь. Львів, 2018.**
44. Нановський Я. Юліан Панькевич: Нарис про життя і творчість. К.: Мистецтво, 1986. 80 с.: іл.
45. Народна архітектура українських Карпат. К.: Мистецтво, 1987.
- 46. Опанас Заливаха. Альбом. Упорядник М.Аронєць. Івано-Франківськ, Лілея НВ, 2016, 120 с.**
47. Ріпко О. У пошуках страченого минулого. Львів: Каменяр , 1996. 288с.

- 48. Словник художників Прикарпаття/ укладач В.Лукань, івано-Франківськ, 2019.**
49. Чмелик І. Мистецька Івано-Франківщина. Видатні особистості, виставкове, музейне, освітнє середовище. Івано-Франківськ, 2022.
50. Лукань В.,Чмелик І. 40 тижнів. Діалоги про мистецтво і не тільки.... Івано-Франківськ, 2023.

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/portal>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач Чмелик І.В.
доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва